



Mısır'daki Fransızca Öğretmenlerinin Mesleki Statüsü Üzerine Sosyopolitik Bir İnceleme

A Sociopolitical Study on the Professional Status of French Language Teachers in Egypt

Chada BACHRI^{1*}, Melek ALPAR²

¹Gazi Üniversitesi/Gazi University, Türkiye

e-mail: chadabachri@gmail.com, ORCID ID : 0000-0002-8442-1130

²Gazi Üniversitesi/Gazi University, Türkiye

e-mail: meleka@gazi.edu.tr, ORCID ID : 0000-0002-7416-293X

Makale Bilgisi

Makale Türü: Araştırma Makalesi

Geliş Tarihi: 10.09.2025

Kabul Tarihi: 13.11.2025

Yıl: 2025 | Cilt: 45 | Sayı: 3 | Sayfa: 883-895

*Sorumlu Yazar: Chada BACHRI

Yazar Notu: Bu çalışma ilk yazarın tezinin bir kısmından üretilmiştir.

Alıntılama: Bachri, C. & Alpar, M. (2025). Mısır'daki Fransızca öğretmenlerinin mesleki statüsü üzerine sosyopolitik bir inceleme. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 45(3), 883-895.

Etik Kurul Beyanı: Bu çalışmada Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi'nde belirtilen kurallara uyulduğunu ve bilimsel araştırma ve yayın etiğine aykırı eylemlere dayalı hiçbir işlem yapmadığımızı beyan ederiz. Aynı zamanda tüm yazarların çalışmaya katkıda bulunduğu, yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışmasının bulunmadığını, tüm etik ihlallerde tüm sorumluluğun makale yazarlarına ait olduğunu beyan ederiz. Ayrıca, doktora tezi kapsamında yapılan bu araştırma için Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Etik Kurulu Başkanlığı'nın 22.10.2024 tarih ve 17 sayılı karar ile gerekli izin alınmıştır.

Yapay Zekâ Kullanım Beyanı: Bu çalışmanın hazırlanması sürecinde herhangi bir yapay zekâ destekli araç kullanılmamıştır.



GEFAD

Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi
Journal of Gazi Faculty of Education
<https://dergipark.org.tr/tr/pub/gefad>

Mısır'daki Fransızca Öğretmenlerinin Mesleki Statüsü Üzerine Sosyopolitik Bir İnceleme

ÖZ

Mısır'da, farklı siyasi dönemlerde hükümetler tarafından alınan kararlar, Fransızca öğretmenlerinin mesleki deneyimlerini doğrudan etkilemiştir. Bu çalışma, eğitim politikalarındaki hızlı değişimlerin – 1998 yılından başlayarak 2024'e kadar uzanan süreçte, Fransızcanın (al-luğa al-thāniya al-agnabiyya, en yaygın öğretilen yabancı dil) not ortalamasını etkilemeyen bir ders olarak sınıflandırılmasına kadar – Fransızca öğretmenlerinin kariyer yollarını ve iş güvencelerini nasıl şekillendirdiğini analiz etmektedir. Bu politika değişiklikleri, özellikle dezavantajlı sosyoekonomik geçmişe sahip öğretmenler üzerinde önemli etkiler yaratmış; mesleki ilerleme ve mali istikrar fırsatlarını kısıtlamıştır. Çalışma ayrıca, özel okullardaki sosyal dinamikleri de ele alarak, düşük sosyoekonomik geçmişe sahip öğretmenlerin, çoğu yurtdışında eğitim almış veya Mısır'daki prestijli özel okullardan mezun olmuş elit meslektaşlarının hâkim olduğu profesyonel bir ortamda nasıl bir yol izlediğini incelemektedir. Eğitim ve sosyal sermaye farklılıkları yalnızca iş yeri etkileşimlerini değil, aynı zamanda Fransızca öğretmenlerinin mesleki kimliğini ve hareketliliğini de etkilemektedir. Bu nitel araştırma; Kahire, Yeni Kahire, İskenderiye, Gharbia, Damanhur, Banha ve Port Said'deki çeşitli özel okullarda çalışan 20 Fransızca öğretmenin kariyer deneyimlerini analiz etmektedir. Veriler, yarı yapılandırılmış mülakatlar aracılığıyla toplanmış ve özel eğitim sektöründe gözlemlenen eşitsizlikleri ile mesleki uyum kalıplarını ortaya çıkarmak için betimleyici yöntemler kullanılarak analiz edilmiştir. Bu çalışma, siyasi kararlar ile sosyal sınıf farklılıklarının kesişiminin, Mısır'daki Fransızca öğretmenlerinin mesleki deneyimlerini nasıl şekillendirdiğini ortaya koymayı amaçlamakta ve eğitim reformlarının öğretmen hareketliliği, iş güvencesi ve özel okullardaki sosyal entegrasyon üzerindeki daha geniş etkilerini tartışmaktadır.

Anahtar Sözcükler: Fransızca Öğretmenliği, Eğitim Politikaları, Mısır Eğitim Sistemi, Devlet ve Özel Sektör, Mesleki Kimlik, Eğitimde Sosyal Tabakalaşma.

ABSTRACT

Governmental decisions across different political periods have directly impacted the professional experiences of French teachers in Egypt. This study analyzes how rapid shifts in educational policies, particularly from 1998 to 2024, culminating in the classification of French (al-luğa al-thāniya al-agnabiyya, the most commonly taught foreign language) as a non-GPA-affecting subject, have shaped the career paths and job security of French teachers. These policy changes have had particularly significant effects on teachers from disadvantaged socioeconomic backgrounds, restricting their opportunities for professional advancement and financial stability. As a direct consequence of these policies, this study examines the social dynamics within private schools, focusing on how teachers transitioning from the public sector and coming from lower socioeconomic backgrounds navigate a professional environment dominated by colleagues who have either studied abroad or graduated from Egypt's prestigious private schools. Differences in educational and social capital influence not only workplace interactions but also the professional identity and mobility of French teachers. This qualitative research analyzes the career experiences of 20 French teachers working in private schools across Cairo, New Cairo, Alexandria, Gharbia, Damanhur, Banha, and Port Said. Data was collected through semi-structured interviews and analyzed using descriptive methods to highlight inequalities and professional adaptation patterns within the private education sector. Ultimately, this study aims to demonstrate how the intersection of political decisions and social class disparities shapes the professional experiences of French teachers in Egypt, discussing the broader impact of educational reforms on teacher mobility, job security, and social integration in private schools.

Keywords: French Language Teaching, Educational Policies, Egyptian Education System, Public and Private Sectors, Professional Identity, Social Stratification in Education.

GİRİŞ

Her alanda olduğu gibi eğitimin de belirli bir politika çerçevesinde yönetilmesi ve şekillendirilmesi gerekmektedir. Ancak, eğitim politikası «diğer politika türlerinden farklı olarak eğitim kurumlarında belirlenir » (Göktaş, 2022). Küresel ölçekte her ülke, kendi ekonomik, sosyal ve kültürel gelişimine göre özgün bir eğitim politikası oluştururken, aynı zamanda diğer ülkelerdeki yenilikçi eğitim yaklaşımlarını ve gelişmeleri de göz önünde bulundurur (Yıldız & Yıldız, 2016). Tarihsel açıdan bakıldığında, eğitimin politik bir inşa niteliği taşımasına rağmen, eğitim bilimleri literatüründe eğitim politikalarına dair araştırmalar yeterince yer bulmamıştır (Balyer, Özcan, & Bayram, 2022). Bu durum, özellikle Mısır'ın hem genel eğitim hem de yabancı dil eğitimi alanında sürekli değişen eğitim politikaları bağlamında daha da belirgin hâle gelmektedir. Son yıllarda, Mısır'daki devlet okullarında yabancı dil eğitimi, ekonomik ve siyasi dinamikler doğrultusunda artan bir önem kazanmıştır. Uzun yıllar boyunca lise düzeyinde ikinci yabancı dil olarak öğretilen Fransızca, 2018 yılından itibaren Mısır'daki değişken eğitim politikalarının etkisiyle farklı statülerle yeniden konumlandırılmıştır. Temelleri Mehmet Ali Paşa dönemine dayanan Fransızca eğitimi, başlangıçta öncelikle elit kesime hitap eden özel okullarda verilmiş, ancak zamanla toplumsal eşitsizlikleri derinleştirerek hiyerarşik politikaların bir aracı hâline gelmiştir. Öte yandan, alt sınıfa mensup öğrenciler ise genellikle halk kesimlerine yönelik olan ve eğitim dili Arapça olan El-Ezher okullarında, 'Mektebe' adı verilen bir eğitim almışlardır.

Eğitimde hiyerarşik politikalar, günümüze kadar etkisini göstermeye devam etmiştir. Bu bağlamda, eğitim politikalarını incelerken, eğitim sisteminin genel yapısını şekillendiren politikalar ile özellikle eğitim içeriğini dönüştüren politikalar arasındaki farkın ayırt edilmesi büyük önem taşımaktadır. Bu ayrım, özellikle uygulama açısından daha iyi bir anlayış sağlamaktadır. Pons (2024), eğitim politikalarını, Knoepfel ve diğerlerinin tanımına benzer şekilde, «yapısal reformlar ve kurumsal politikalar süreci» (2015) olarak tarif etmekte ve bu süreçlerin, eğitim sistemini modernize etmeyi ve toplumun ekonomik, kültürel ve politik ihtiyaçlarına daha uygun hâle getirmeyi amaçladığını ileri sürmektedir. Pedagojik içerikteki değişiklikler ise genellikle profesyonellerin inisiyatifine bırakılmaktadır. Bu durum, uluslararası literatürde sıklıkla belgelenen ve bir kopma mantığına dayanan bir yaklaşıma işaret etmektedir (Lessard & Carpentier, 2015). Bourdieu ise (1970), bu süreçleri derinlemesine bir şekilde inceleyerek eğitim politikalarını toplumun yapısını yeniden oluşturmak ve belirli grupların üstünlüğünü sürdürmek için kullanılan araçlar olarak tanımlar. Ona göre, bu politikalar, okul kurumlarında egemen sınıfların kültürünü dayatarak toplumsal yapıları ve sınıf eşitsizliklerini koruma ve yeniden üretme amacı taşımaktadır. Eğitim politikaları yalnızca idari veya teknik kararlar olarak değerlendirilemez; aksine, toplumsal hiyerarşilerin inşasında ve devam ettirilmesinde temel araçlar arasında yer almaktadır. Bourdieu'nün önerdiği bu bakış açısı, İsmail Mahmoud Al-Qabani'nin (1984), 1882-1922 yılları arasında, İngiliz işgalinin Mısır'daki ulusal eğitim üzerindeki etkisini incelediği eseri ve Mohamed Abu Al-Asaad'ın İngiliz işgali altındaki Mısır'da eğitim politikasını ele aldığı çalışmalarıyla paralellik göstermektedir. Bu eserler, dolaylı olarak, Britanya işgali sırasında üniversite öncesi eğitimin ücretsiz olma durumunu ve bunun sosyal ve ekonomik çıkarlarını ele almaktadır. Salama ise, Mehmet Ali'nin (1805-1848) egemenliğinde kurulan eğitim sistemini değerlendirirken, «Taalim Al-Shaaby» adıyla bilinen mevcut halk eğitim sistemini geliştirmek ya da bir yabancı eğitim modeli getirmek arasında iki seçenekle karşı karşıya kalmıştır. Ancak, ordunun acil ihtiyaçları göz önüne alındığında, Batılı modelde okullar kurma yolunu tercih etmiştir. Bu şekilde, Mısır'daki eğitim sisteminde bir ikilik ortaya çıkmış ve birbirinden bağımsız iki ayrı eğitim modeli gelişmiştir. Bir taraftan, Batı modeline dayalı modern okullar, ilkokullar, hazırlık okulları, uzmanlaşmış okullar ve yükseköğretim kurumları – kurulmuş ve bu okullar, iş gücüne, etkiye ve zenginliğe imkânı sunmuştur. Buna karşın, Al-Azhar ve köylerdeki Kuttabs (Kur'an okulları) gibi geleneksel dini eğitim kurumları varlıklarını sürdürmüş, bununla birlikte bu okullarda kariyer, güç veya ayrıcalık olanakları sunulmamıştır. Bu politika (Salama, 1966), eğitim yoluyla sosyal bir hiyerarşi oluşturmuştur. Günümüzde, Mehmet Ali Paşa döneminde (1805–1848) başlatılan ve günümüzde de etkisini sürdüren bu politika, Fransızca öğretmenlerinin kamu ve özel sektör arasındaki meslek tercihlerini şekillendirmede belirleyici bir rol oynamaktadır. Diğer bir deyişle, Mısır'da eğitim politikalarıyla bağlantılı bir başka sosyal hiyerarşi ise, öğretmenlerin kamu sektöründen özel sektöre göçüdür. Bu, özel sektör lehine bir sosyal hiyerarşi yaratmaktadır. Özel okullardan mezun olan ve sosyal prestij arayışında olan Fransızca öğretmenleri genellikle özel sektöre yönelmektedir. Burada özel sektörden kast edilen, öncelikle uluslararası ve misyon okullarıdır. Bu okullar ağırlıklı olarak elit kesime mensup çocuklara hitap ederken, ulusal özel okullar ise genellikle orta ve düşük gelirli ailelerin çocuklarına yönelik kurumlar olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda, Pierre Bourdieu'nun görüşlerine göre,

eğitim sistemleri, bazı sosyal grupları, egemen sınıfların kültürel kodlarını ve bilgilerini değerli kılabacak şekilde özel bir kültürel sermaye ile destekleyerek yapısal eşitsizlikler yaratmaktadır. Mısır'da özel sektör, genellikle daha prestijli olarak değerlendirildiğinden, öğretmenleri daha cazip çalışma koşulları ile çekmektedir ve bu durum, kamu sektöründe eksik olan sosyal ve sembolik tanınmanın sağlanmasına olanak tanımaktadır. Bu tanınma arayışı, öğretmenleri, sosyal ve sembolik sermayelerini artıracabilecekleri, yabancı dilin (İngilizce, Fransızca, Almanca vb.) hâkim olduğu özel sektöre yönlendirmektedir. Bu bağlamda, «dilin sosyal kullanımları» (Bourdieu, 2001), özel okullar gibi belirli bir ortamda sosyal farklılıkların yeniden üretilmesine zemin hazırlar. Bu doğrultuda, bu çalışmada Fransızca öğretmenliği mesleğinde sektör tercihlerini şekillendiren kamu politikaları ve bu politikaların mesleki uygulamalar üzerindeki etkileri incelenerek, özel ve kamu sektörleri arasındaki farkların öğretmen seçiminde oynadığı rol ortaya konmaya çalışılmıştır. Bu çerçevede, mevcut literatürdeki boşluklar dikkate alınarak, çalışmanın özgün katkısı olarak politika etkilerinin mesleki tercihler üzerindeki somut yansımaları ele alınmıştır.

YÖNTEM

Bu araştırmada toplam 20 görüşme gerçekleştirilmiştir. Etik kurul onayının alınmasının ardından, sınırlı sayıda katılımcıyla pilot bir uygulama yapılmış; elde edilen yanıtlar doğrultusunda görüşme formunun içeriği gözden geçirilmiş ve gerekli revizyonlar yapılarak form daha tutarlı ve işlevsel hâle getirilmiştir. Gerektiğinde bazı soruların sıralamasında değişiklik yapılmıştır. Pilot uygulama, tüm değişkenlerin hesaba katılıp katılmadığını test etmeyi amaçlayan ön görüşmelerden oluşan bir yöntemdir (Yılmaz & Tuncer, 2020). Görüşme formunun akışına uygun olarak, öncelikle katılımcılara kişisel bilgilerine ilişkin sorular yöneltilmiş, ardından araştırma konusuyla doğrudan ilgili sorular sorulmuştur. Görüşmelerin 14'ü Mısır'da katılımcılarla bire bir ve yüz yüze, 6'sı ise katılımcıların uygunluk durumları veya Kahire dışında ikamet etmeleri nedeniyle çevrimiçi (Zoom platformu aracılığıyla) gerçekleştirilmiştir.

Araştırma Modeli

Bu nitel araştırmada «sosyal bilimsel araştırma yapmanın çeşitli yollarından biri» (Aytaçlı, 2012) olan durum çalışması (case study) kullanılmıştır. Bu bağlamda, Mısır'da Fransızca öğretmenlerinin sektör tercihlerini etkileyen kamu politikalarına bağlı faktörler incelenmiştir. Veri toplama sürecinde konuya ilişkin literatür taraması yapılmış ve özel sektörde görev yapan 20 öğretmen ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Kamu sektöründe çalışan öğretmenlere ulaşamamış olması araştırmanın sınırlılıkları arasında yer almakta ve elde edilen bulguların yorumlanmasında dikkate alınması gereken bir husus olarak değerlendirilmiştir.

Bu nitel çalışmada, Mısır'da Fransızca öğretmenlerinin sektör tercihlerini etkileyen kamu politikalarına bağlı faktörler incelenirken, konuyla ilgili literatür taraması ve 20 öğretmenle gerçekleştirilen görüşmeler sonucunda sektör tercihlerini etkileyen unsurlar belirlenmiştir. Saha araştırması sırasında kamu sektöründe çalışan öğretmenlere ulaşamadığı için sadece özel sektörde çalışan öğretmenlerle görüşmeler yapılabilmektedir. Bu durum, araştırmanın sınırlılıkları arasında yer almakta ve bulguların yorumlanmasında dikkate alınması gereken bir unsur olarak ele alınmıştır.

Çalışma Grubu / Katılımcılar

Bu araştırmada, nitel araştırmanın gerektirdiği bağlamı dikkate alarak amaçlı örneklem yöntemi kullanılmıştır (Creswel, 2013). Amaçlı örneklem, araştırma konusuyla doğrudan ilgili ve belirli özelliklere sahip katılımcıların seçilmesini sağlar. Bu bağlamda, Mısır'da Fransızca öğretmenlerinin sektör tercihlerini etkileyen faktörleri anlamak için, farklı okul kademelerinde görev yapan öğretmenlerden oluşan bir çalışma grubu oluşturulmuştur.

İki grup arasındaki eşit temsili sağlamak amacıyla örneklem kalibrasyonu yöntemi tercih edilmiştir: İlkokul seviyesinden 5 öğretmen, ortaokul seviyesinden 2 öğretmen ve hem ilkokul hem ortaokul kademelerinde görev yapan öğretmenlerden 13 öğretmen ile toplamda 20 görüşme gerçekleştirilmiştir. Seçilen 20 görüşme, temsiliyet ve verilerin derinliğini sağlamak amacıyla titizlikle yapılmıştır. Çeşitli deneyim düzeylerine, sektörlerle ve okul ortamlarına sahip öğretmenler ile bölüm başkanlarının yer aldığı bu katılımcı grubu, nitel araştırmada derinlemesine bilgi sağlamak için uygun bir örneklem oluşturmuştur. Örneklem büyüklüğü, veri doygunluğuna dikkat edilerek belirlenmiş olup, her ek görüşme fenomenle ilgili yeni ve anlamlı bilgiler sağlamayabileceği

düşünülmüştür (Guest, Bunce, & Johnson, 2006). Bu görüşmelerin analizi, ortaya çıkan temaların kapsamlı şekilde incelenmesine olanak tanımış ve çalışmanın sınırları içinde yönetilebilir düzeyde kalmıştır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veri toplama aracı olarak yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formu, literatür taramasına dayalı olarak hazırlanmış, sektör tercihini etkileyebilecek faktörleri kapsayacak şekilde yapılandırılmıştır. Görüşmelere başlamadan önce «anketin doğru bir şekilde anlaşılıp anlaşılmadığını belirlemek amacıyla» (Tutar & Erdem, 2022) pilot uygulama gerçekleştirilmiştir. Pilot görüşmelerden elde edilen geri bildirimlere göre soruların sıralaması ve içeriğinde gerekli düzenlemeler yapılmıştır (Ülger & Karagözoğlu, 2025).

Veri Toplama Süreci

Görüşmeler 2024 yılında Mısır'da gerçekleştirilmiştir. Katılımcıların 14'üyle yüz yüze, Kahire dışında ikamet eden veya zaman açısından uygunluk sağlayamayan 6 öğretmenle ise çevrimiçi görüşmeler yapılmıştır. Her görüşme ortalama 45–60 dakika sürmüştür. Katılımcıların önemli bir kısmı, hem iç hem de dış politik koşullar nedeniyle görüşmelerin ses kaydına alınmasını kabul etmemiş; bu nedenle veri toplama süreci görüşmeler sırasında alınan ayrıntılı notlara dayandırılmıştır. Bazı görüşmeler ise katılımcıların ev ortamında gerçekleştirilmiş ve iki saati aşan samimi sohbetler şeklinde ilerlemiştir.

Verilerin Analizi

Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir (Miles & Huberman, 1994). Öncelikle görüşme kayıtları yazıya dökülmüş, ardından veriler kodlanarak temalar oluşturulmuştur. Kodlama sürecinde hem literatürde öğretmenlik mesleği, mesleki yönelim ve eğitim politikalarıyla ilgili yapılan önceki çalışmalar (ör. Tardif, 2013; Van Zanten, 2012; Kantos, 2021) doğrultusunda önceden belirlenen temalar hem de görüşmeler sırasında ortaya çıkan yeni temalar dikkate alınmıştır.

Araştırmacının Rolü

Araştırmacı, sürecin hem tasarımı hem de veri toplama ve analiz aşamalarında etkin rol oynamıştır. Katılımcılarla görüşmeler sırasında nesnel kalmaya özen gösterilmiş, ön kabullerden kaçınılmış, veri analizi sürecinde ise bulguların katılımcı deneyimlerini doğru yansıtmaya dikkat edilmiştir.

Tablo 1

Katılımcıların demografik özellikleri¹

Şehir Büyüklüğü	Deneyim (yıl)	Yaş Aralığı	Şehirler
Büyük Şehirler	1-24	23-50	Kahire, Yeni Kahire
Orta Ölçekli Şehirler	1-11	23-37	Damanhur, Port-Said
Küçük Şehirler	1-6	23-31	Bellbeis, Banha, Menufiye, Kafr-Şeh, Samannoud, Garbiyye

Etik Kurul Beyanı: Doktora tezi kapsamında yapılan bu araştırma için Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Etik Kurulu Başkanlığı'nın 22.10.2024 tarih ve 17 sayılı karar ile gerekli izin alınmıştır.

¹ Bu tablo, şehirlerin büyüklüğüne göre öğretmenlerin deneyim ve yaş dağılımını özetleyecek şekilde tasarlanmıştır.

BULGULAR

1. Eğitim politikalarının etkileri ve öğretmen açığı

Mısır'da 19. yüzyıldan bu yana etkisini sürdüren eğitim politikaları, günümüzde öğretmen açığı sorunu olarak kendini göstermiş; öğretmenler, meslek ve sektör tercihlerinde bu durumu göz önünde bulundurarak kararlarını şekillendirmişlerdir. Özel sektöre öğretmen geçişi, kamu okullarındaki eğitimin kalitesi üzerinde önemli etkiler yaratabilmektedir. Kalifiye öğretmenlerin ayrılması, insan kaynaklarının dağılımında dengesizlik oluşturma eğiliminde olup eğitimin kalitesinin düşmesine yol açabilmektedir. Levinthal ve Cohen (1990)'a göre, bir sektördeki bilgi birikiminin kaybı, o sektörün organizasyonel öğrene kapasitesini azaltır. Kamu okulları bağlamında, bu «beyin göçü» (Passeron & Bourdieu, 1970), sektörün yenilik yapma ve öğrencilerin ihtiyaçlarına yanıt verme kapasitesini zayıflatmakta ve kamu ile özel okullar arasındaki mevcut eşitsizlikleri daha fazla arttırmaktadır. Bu durum, aynı zamanda, Fransızca gibi yabancı dillerin kamu eğitim sisteminde güçlendirilmesine yönelik ulusal eğitim hedeflerini de tehlikeye atmaktadır. Becker'in (1964) eğitim ekonomisi teorisine göre, kamu sektöründeki öğretmen kıtlığı, bu sektördeki kariyerlerin yeterince değer görmemesine de bağlanabilmektedir. Kamu sektöründe profesyonel ve finansal ilerleme olanaklarının sınırlı olması, öğretmenlerin bu sektörde kalmalarını engellemekte ve yetenek kaybını telafi etmek amacıyla kamu sektörünün, kamu politikalarına daha fazla bağımlı hâle gelmesine neden olmaktadır. Mısır'da eğitim politikası değişkenlik gösterdiği gibi, özel sektördeki ulusal, yarı uluslararası ve uluslararası okullar da birbirinden farklılık göstermektedir. Ulusal okullar, öğretmenler tarafından "fakirlerin zengin okulları" olarak tanımlanmaktadır. Bu okullarda, eğitimlerini devlet okullarında tamamlamış, yabancı dil seviyeleri B1'in altında olan ve devlet okullarında atama sistemi durdurulduğu için özel okullarda çalışmak zorunda kalan öğretmenler görev yapmaktadır. 2013 yılından önce, Fransızca öğretmenleri için bu okullarda çalışmak oldukça avantajlıydı. Cumhurbaşkanı Mursi'nin iktidarı döneminde, özellikle eğitim alanı başta olmak üzere birçok devlet kurumunda değişiklikler yapılmıştır. Bu dönemde, devlet okullarında görev yapan öğretmenlerin kadroya alınmasıyla birlikte hem sosyal hem de mesleki statüleri yükselmiştir. Özel okullardaki öğretmen maaşları daha yüksek olsa da Mursi'nin iktidarı döneminde öğretmenlerin geçici sözleşmeler yerine kadroya alınması ve maaşlarının artırılması, onlara veliler ve öğrenciler karşısında daha güçlü bir sosyal statü ve mesleki otorite kazandırmıştır. Bu sistem, o dönemde kadroya alınan öğretmenler için hâlâ yürürlükte olup, yeni öğretmenler geçici sözleşmeyle işe alınmaktadır. El-Sisi döneminde, ekonomik krizin derinleşmesiyle birlikte öğretmen istihdamındaki mali yetersizlik nedeniyle geçici sözleşme sistemine yönelinmiştir. Bu durum, öğretmenlerin yeniden özel sektöre yönelmesine ve devlet okullarında öğretmen açığının artmasına neden olmuştur. Özel ulusal okullara geçiş yapan öğretmenler, görev yaptıkları okulların sunduğu maaşın yarı uluslararası ve uluslararası okullara kıyasla daha düşük olması nedeniyle, daha yüksek maaş ve avantajlar sunan bu okullara geçiş yapmayı hedeflemektedir. Bu doğrultuda, bu okulların standartlarına uyum sağlamak için özel dersler almakta veya Fransız Kültür Merkezinin sunduğu dil eğitim programlarına katılarak dil seviyelerini geliştirip bu okullara başvurumaktadırlar. Öte yandan, eğitimlerini özel, özellikle Fransız okullarında tamamlamış, dil seviyeleri B2 ile C2 arasında olan ve orta ile üst sınıfa mensup bireyler, uluslararası okulları ilk kariyer tercihleri olarak görmekte ve bu nedenle devlet okullarında veya özel ulusal okullarda çalışmayı kesinlikle kabul etmemektedirler. Mısır'ın eğitim sisteminde uyguladığı politikalar, soysal, ekonomik ve kültürel eşitsizlik başta olmak üzere çeşitli zorluklarla karşı karşıyadır. Kalite sorunları, öğretmen yetersizliği, müfredatın güncellenmemesi ve altyapı eksiklikleri, eğitimdeki en büyük engeller arasında yer almaktadır².

Bu Araştırma kapsamında yapılan görüşmelerde, öğretmenlerin sosyal, ekonomik ve kültürel farklılıkları ile kamu ya da özel sektörde çalışmayı tercih etmeleri arasındaki ilişki, tekrar eden bir tema olarak öne çıkmıştır. Bu gözlem, mülakatlarda şu soruyu özel olarak sormaya yönlendirmiştir: «Mesleki kariyeriniz boyunca kamu sektörüne geçmeyi düşündünüz mü?». Verilen cevaplar, birçok öğretmen için kamu sektöründe çalışmanın "ikinci tercih" olarak görüldüğünü ve genellikle özel sektörde çalışan meslektaşlarına kıyasla daha düşük bir sosyal statü ile

² Human Rights Watch. (2025, January 27). *Egypt: Declining Funding Undermines Education*. Erişim adresi: <https://www.hrw.org/news/2025/01/27/egypt-declining-funding-undermines-education>

ilişkilendirildiğini göstermektedir. Bu durum, öğretmenlik mesleğindeki sosyal sınıfın mesleki yönelimler üzerindeki etkisini açıkça ortaya koymaktadır. Öğretmen 11 ve 5'in şu ifadeleri bunu destekler niteliktedir:

Ö11 : «Hayır, asla. Çok düşük maaş ve en önemlisi kabul edemeyeceğim sosyal statü nedeniyle. Devlet okulu, aşağılayıcı ve hayal kırıcı bir ortam; kesinlikle bana uygun değil. Kamu sektöründeki öğretmenlerin çoğu, devlet okullarında eğitim almış ve genellikle dil seviyesi yetersiz. Bu yüzden, dili iyi bilen ve frankofon okullarda eğitim almış olanlar, kamu sektöründe çalışmayı düşünmüyorlar bile. İşte bu yüzden Fransız Kültür Merkezi, Mısır Eğitim Bakanlığı ile ortaklaşa Fransızca öğretmenlerinin dil seviyesini iyileştirmek için Trêfle programını başlattı.»

Ö5 : « Yaşadığım yeri görüyorsunuz, lüks bir sitede oturuyorum. Bu hayatı ve sosyal statüyü kamu okullarında çalışarak elde etmem mümkün olmazdı. Hatta, sınıfımda Cumhurbaşkanı'nın torunu bile var! Devlet okullarından mezun olanlar devlet kurumlarında rahatça iş bulabilir, ama biz özel Fransızca eğitim almış, dili gelişmiş insanlar için bu pek mümkün değil.»

Bu süreç, Passeron ve Bourdieu'nün (1970) sosyal yeniden üretim teorisi çerçevesinde yer almaktadır. Bu düşünceye göre ekonomik, kültürel ve sosyal kaynaklar, bireylerin mesleki fırsatlarını belirlemektedir. Daha az avantajlı sosyal sınıflardan gelen öğretmenler, genellikle sınırlı fırsatlara sahiptir ve bu durum, onların genellikle daha az prestijli olarak algılanan kamu sektörü pozisyonlarına yönelmelerine neden olmaktadır. Buna karşılık, daha varlıklı geçmişlerden gelen ve daha fazla kültürel ve ekonomik sermaye biriktirmiş olan öğretmenler, genellikle Fransızcanın ana eğitim dili olduğu ve çalışma koşullarının daha cazip görüldüğü özel okul pozisyonlarını tercih etmektedirler. Bu eşitsizliklerin yeniden üretilmesi, kamu sektörünün «aşağılayıcı » ve sosyal prestijden yoksun bir ortam olarak algılanmasını pekiştirmektedir.

2. Fransızca öğretmenliği kariyer/sektör seçiminde öne çıkan unsunlar

Kariyer ve/veya sektör seçmek, karar verme süreci olarak tanımlanabilir. Bu süreç, «karar verilmesi gereken bir durumun ortaya çıkması ile başlayıp » (Alp, Serra Kartal, & Ayyıldız, 2019) öğretmenler için önemli bir aşama teşkil eder. Becker'in (1964) insan sermayesi teorisi bağlamında bireyler, ekonomik getirilerini artıracak kariyerleri seçme eğilimindedir. Özel sektörde çalışmayı seçen öğretmenler, bu seçeneği daha yüksek maaşlar ve daha fazla mesleki gelişim fırsatları sunan bir yatırım olarak görmektedir. Bu kârlılık mantığı, öğretmenlerin kariyer seçimlerini etkiler ve sektörler arasındaki farklılıkları artırır. Finansal kaynaklara sahip sosyal sınıflardan gelen öğretmenler, özel okulları tercih ederek çalışmalarını değerlendirir ve sosyo-ekonomik durumlarını iyileştirmektedir. Görüşmelerde verilen cevaplar ayrıca kamu sektöründe çalışmanın sembolik olarak değersizleştirildiğini ortaya koymaktadır. Bourdieu'nün (1979) ayırım teorisi, bu algıyı anlamaya yardımcı olur ve kamu sektörünün pedagojik kaynaklardan, sürekli eğitimden ve sosyal olarak öne çıkma fırsatlarından yoksun olduğu fikrini pekiştirmektedir. Mesleki itibar, çalışıldığı sektöre göre ekonomik, sosyal ve kültürel değişebilir. Bu sebeple, Mısır'da mesleklerle, özellikle de sektöre, toplumun bakış açısı, mesleklerin statüsü, imajı ve toplumsal prestiji bu değişimlerle birlikte farklılaşmaktadır (Atmaca, 2020). Buna karşılık, özel sektör daha teşvik edici bir çalışma ortamı ve etkili ailelerle ilişki kurma olasılığı sayesinde daha olumlu bir imajla ilişkilendirilmektedir. Bu sosyal ayırım algısı, öğretmenleri özel sektörü tercih etmeye teşvik eder ve iki sektör arasındaki hiyerarşiyi ve buna bağlı eşitsizlikleri güçlendirmektedir. Ancak, bu araştırma kapsamında gerçekleştirilen görüşmelerde, bazı öğretmenler kamu sektöründe çalışmayı tercih edebileceklerini ifade etmişlerdir. Bu öğretmenlerin, genellikle düşük dil yeterliliğine sahip oldukları (çoğunlukla A2 veya B1 seviyesinde) ve bu nedenle özel sektörde iş bulmakta zorluk çektikleri ortaya çıkmıştır. Ayrıca, şu anda çalıştıkları okulların, toplumda diğer uluslararası özel okullara kıyasla daha düşük bir itibara sahip olduğu vurgulanmıştır. Kamu sektöründe çalışmak isteyen öğretmenlerin çoğunlukla düşük gelir düzeyine sahip olduklarını ve alt sınıfa mensup olduklarını dile getirdikleri de dikkat çekmiştir. Bununla birlikte, Mısır'da 1998 yılında yürürlüğe giren yasa ile kamu sektöründe öğretmenlik mesleğine atanma sistemi sona erdirilmiş ve okulların ihtiyaçlarına göre saatlik bazda işe alım sistemine geçiş yapılmıştır.

Ö8: «Ben aslında kamuda çalışmak isterdim ama maalesef, biliyor musunuz bilmiyorum, Mısır'da 1998 ya da 1999 yıllarında tam hatırlamıyorum, atama sistemi kaldırılmış. [...] Benim gibi öğretmenlerin kamuda en çok ihtiyaç duyduğu şey emeklilik maaşı ve iş güvencesi. Bu, özel sektörün sağlayamayacağı ve benim için en önemli şey. [...] Uluslararası özel okullar çok iyi maaş veriyor ama dil seviyem yetmediği için oralara başvuramıyorum.»

Ö6 :«Kişisel olarak, devlet okulunda çalışmayı tercih ederdim, çünkü maaşlar, Yerel sistemini uygulayan, yani uluslararası sistemini uygulamayan özel okullardan daha yüksek. Ayrıca emeklilik ve sigorta gibi avantajlar da var. Kamu sektöründe çalışmanın, sınav hazırlığı ve gözetmenlik gibi prim avantajları sunduğu da bir gerçek ki bu durum özel okullarda geçerli değil. Hatta devlet okulunda çalışsam bile, maaş ülkenin mevcut ekonomik durumu göz önünde bulundurulduğunda yetersiz kalacağı için, ek gelir elde etmek için bir özel okulda yarı zamanlı bir işim olması gerekecek. Bu durum, kişinin yaşam standartlarına bağlı. Mesela, ben 6000 Mısır lirası kazanırsam ihtiyaçlarımı karşılamak için yeterli olabilir, ancak aynı maaş, son model bir arabaya sahip ve lüks bir mahallede yaşayan biri için kesinlikle yeterli olmaz. Fransızca öğretmeni olan ve hafta sonları bile sabah saat 7'de ders veren öğretmenler tanırım. Bazı öğretmenler ise, mali durumlarını iyileştirebilmek için sabah 3 ya da 4'e kadar ders veriyorlar. Dediğim gibi, maaşlar ister özel sektörde ister kamu sektöründe olsun, yetersiz.

Ekonomik kazanç arayışında olan bu öğretmenler, sosyal hayatlarından fedakârlık ederek gece gündüz durmaksızın özel ders vererek çalışmak zorunda kalmaktadırlar. Kamu okullarındaki artan sınıf büyüklükleri ve öğretmen açığı, eğitim kalitesini ve verimliliğini düşürerek öğrencilerin özel ders alarak kamu okullarından alamadıklarını almaya çalışır. Bu durum, yasa dışı olmasına rağmen, öğretmenlerin ek gelir kazanmalarına yardımcı olmaktadır.

3. Eğitimde Neoliberal Politikalar ve Fransızca Öğretiminin Geleceği

1998 yılında başlayan neoliberal politikalar çerçevesinde Mısır'ın yabancı dil hedeflerinin yeniden belirlenmesi sürecinde, 2024 yılının sonuna doğru devlet okullarında verilen Fransızca öğretimiyle ilgili alınan kamu kararı³, Fransızca öğretmenliği bölümlerinden yeni mezun olan öğrencilerin kariyer planlamaları ve tercihleri konusunda belirsizlik yaratmıştır. Bu düzenlemeye birlikte, lise düzeyindeki Fransızca derslerinin artık not ortalamasına dâhil edilmemesi ve sadece etkinlik formatında işlenmesi, devlet okullarındaki Fransızca öğretmenlerinin statüsünü olumsuz yönde etkilemekle kalmayıp, aynı zamanda istihdam olanaklarını da önemli ölçüde azaltacaktır. Ayrıca, devlet üniversitelerinden mezun olan öğretmenlerin dil yeterliliği konusundaki eksiklikleri, özel sektörde çalışma imkânlarını da sınırlayacaktır. Kökeni 1938 yılına dayanan Neoliberalizm, «her şeyden önce ileri kapitalist ekonomilerde sermaye doymuşluğu ve tıkanıklığının yeni ve ucuz koşullarda üretimin sürdürülebileceği ve artık değerın realize edilebileceği yeni üretim ve tüketim merkezleri arayışlarının gündeme taşıdığı politikaları ve bu doğrultuda çeşitli toplumsal alanlarda dayatılan önemli değişiklikleri gündeme getiren bir ekonomi yönetimi modelidir» (Uçkaç, 2019). Batı ülkelerinde ortaya çıkan bu ekonomik model, Laval'a göre, «dünyadaki tüm toplumlar, tam anlamıyla ekonomik toplumlar, yüksek ekonomik yoğunluğa sahip toplumlar hâline gelmeyi arzulayacaktır» (2007). Ancak, bu dönüşüm, Mısır gibi Doğu toplumlarının sosyal, dini, kültürel ve eğitimsel yapılarını olumsuz yönde etkileyebilmektedir. Laval'ın savunduğu bu tez doğrultusunda, hem Batı'da hem de Doğu'da, aşırı ve ani ekonomizme tepki olarak, «finansal mantıkları ortaya koyan, liberal ekonomik politikaların ve üretim modellerinin irrasyonel uygulanmasını eleştiren ve bunların çevre, toplumsal ilişkiler ve kültürel yaşam üzerindeki yıkıcı etkilerini vurgulayan eserlerin sayısı giderek artmaktadır » (Laval C. , 2007).

Eğitimde ise, neoliberalizm, piyasa merkezli ekonomik politikaların eğitim sistemine dâhil edilmesi anlamına gelir. Bu yaklaşım, bir yandan, devletin eğitim alanındaki rolünü azaltarak özel sektörün etkisini artırmayı hedeflemektedir. Yıldız'ın tanımına göre, «Neoliberal küreselleşme, eğitim sektörünü piyasa mekanizmasının bir parçası olarak görmektedir» (2008). Bu yaklaşıma göre neoliberalizm, eğitimin ticarileşmesine ve özelleşmesine yol açmaktadır. Öte yandan, özelleştirme, ticarileşme ve performans odaklı değerlendirme gibi unsurlar ön plana çıkarken, eğitim giderek bir kamu hizmeti olmaktan çıkıp ticari bir ürüne dönüşmektedir. Standart testler ve rekabetçi uygulamalar öğretmenlerin ve öğrencilerin başarısını belirlerken, eğitimde fırsat eşitsizliği derinleşmektedir. Devletin eğitim harcamalarını azaltması, özel okulların yaygınlaşmasını teşvik ederken, özellikle yabancı dil eğitimi gibi alanlarda sosyal sınıflar arasındaki farkı büyütmektedir. Bu durum, eğitimde kalite farklarını artırarak düşük gelirli grupların nitelikli eğitime erişimini zorlaştırmakta ve toplumsal eşitsizlikleri daha da pekiştirmektedir.

³ Ahram Online. (2023, 9 Eylül). Egyptian students to have French as compulsory second language starting 2024/2025 academic year. <https://english.ahram.org.eg/NewsContent/1/2/491857/Egypt/Society/Egyptian-students-to-have-French-as-%EF%BF%BDcompulsory%EF%BF%BD-s.aspx>

Küresel ölçekte, eğitimdeki «dönüşümler, son otuz yılın ekonomik, sosyal ve siyasal evrimlerinden bağımsız ele alındığında anlamını yitirir» (Laval, Vergne, Clément, & Dreux, 2011). Mısır, 1990'lı yıllardan bu yana devam eden ekonomik krizine çözüm olarak neoliberal politikalara yönelmiş ve bu politikaların eğitime etkisi, özellikle yabancı dil öğretimi alanında belirgin bir şekilde görülmektedir. Bu bağlamda, özel okulların yaygınlaşması ve devlet okullarına ayrılan bütçenin azalması, eğitimde eşitsizlikleri derinleştirmiştir. Özellikle yabancı dil eğitimi, neoliberal reformların en çok etkilediği alanlardan biri olmuştur. Devlet okullarında verilen yabancı dil eğitiminin kalitesinin düşmesi ve özel okullarda yabancı dil eğitiminin ayrıcalıklı bir unsur hâline gelmesi, farklı sosyal sınıflar arasındaki eğitim fırsatlarını daha da eşitsiz hâle getirmiştir. Orta ve düşük gelirli ailelerden gelen öğrenciler, kaliteli yabancı dil eğitimi alma konusunda dezavantajlı duruma düşerken, yüksek gelirli ailelerin çocukları özel okullarda daha iyi yabancı dil eğitimi alma şansına sahip olmuştur. Bu durum, öğretmenler açısından da önemli etkiler yaratmıştır. Devlet okullarında çalışan öğretmenler, maaşlarının düşük olması ve çalışma koşullarının kötüleşmesi nedeniyle özel okullara yönelmek zorunda kalmıştır. Ancak özel okullarda öğretmenlerin karşılaştığı zorluklar, yalnızca ekonomik değil, aynı zamanda sosyal sınıf farklılıklarıyla da ilgilidir. Özel okullarda çalışan öğretmenler, genellikle daha yüksek sosyal sınıftan gelen meslektaşlarıyla rekabet etmek zorunda kalmakta ve kendi eğitim geçmişleri, dil becerileri ve toplumsal statüleri nedeniyle dezavantajlı bir konumda bulunmaktadır.

4. Neoliberal Politikalar ve Fransızca Öğretiminin Devlet Okullarındaki Statü Değişimi

Kapitalizm, ülkenin 2000'li yıllarda girdiği krizi aşmak amacıyla sosyal devlet anlayışından vazgeçilerek neoliberal politikaların benimsenmesine yol açmıştır. Bu politikalar, başta eğitim olmak üzere tüm kamu hizmetlerini etkilemektedir. Eğitim alanında, 2018 yılında başlatılan «*Education 2.0*»⁴ reformu kapsamında yabancı dil öğretimine ilişkin önemli kararlar alınmıştır. 2022 yılında, Fransa hükümetini temsilen Mısır'daki Fransa Büyükelçiliği temsilcileri ile Mısır Millî Eğitim Bakanlığı tarafından imzalanan «Trèfle»⁵ projesi çerçevesinde, Mısır devlet okullarında uzun yıllardır ikinci yabancı dil olarak öğretilen Fransızcanın zorunlu yabancı dil statüsüne geçmesi öngörülmüştür. Ancak, Mısır'ın benimsediği neoliberal politikalar doğrultusunda, bu projeye rağmen, 2024 yılının sonuna doğru lise düzeyinde Fransızca başta olmak üzere İspanyolca, Almanca ve İtalyanca, ikinci yabancı dil olarak değil, yalnızca bir etkinlik olarak öğretililecektir. Öte yandan, Mısır Millî Eğitim Bakanlığı, ilkokullarda Çincenin ikinci yabancı dil olarak öğretilmesine karar vermiştir. Bu karar, Çin'in son yıllarda Mısır'da yürüttüğü büyük ölçekli yatırım projelerinin ardından alınmış olup, iki ülke arasındaki ekonomik ve diplomatik ilişkilerin eğitim alanına yansımaları göstermektedir. Bu bağlamda, devlet okullarında görev yapan Fransızca öğretmenleri, alınan bu karardan hem kariyerleri hem de sosyal itibarları açısından olumsuz yönde etkilenmektedir. Yıllardır öğrenciler tarafından tercih edilen dersler, artık not ortalamasına dâhil edilmediği için daha az öğrenci tarafından seçilmektedir. Ayrıca, devlet okulundaki düşük maaşlarını artırmak amacıyla özel ders veren öğretmenler, Fransızcanın ders programındaki yerinin zayıflamasıyla birlikte, öğrenci ve veliler tarafından özel derslere olan ihtiyacın azaldığını gözlemlemektedirler. Bu durum, «öğretmenlerde hak kayıpları, statü kayıpları, sendikasılaştırma, esnek istihdam oluşturma, pedagojik formasyon programlarıyla arz fazlası oluşturma ve dolayısıyla mesleği değersizleştirme, norm kadro uygulamaları vb. gibi çeşitli şekillerde kendisini göstermektedir» (Türkkaş Anasız, 2023).

⁴ Kaynak: Ministry of Education and Technical Education (MoETE). (2023). *Education Sector Plan for Egypt 2023-2027*. Cairo: MoETE.

https://planipolis.iiep.unesco.org/sites/default/files/ressources/egypt_Education%20sector%20plan%202023-2027.%20Egyt.pdf

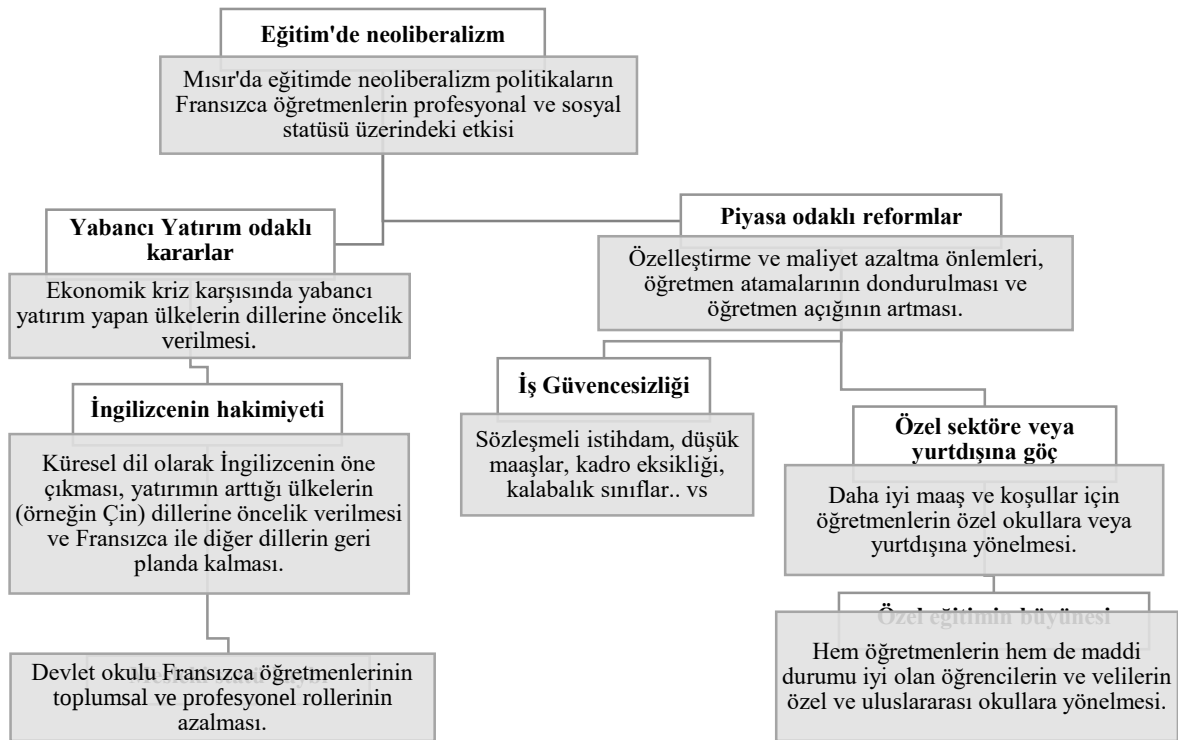
⁵ France Éducation International. (2022). *Rapport d'activité 2022 : Projet TRèFLE « Soutien à l'extension de l'enseignement du français LV2 en Égypte »*. Paris : FEI. [Rapport d'activité de France Éducation internationale 2022](#)

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu çalışma, Fransızca öğretmenlerinin sektör tercihlerine etki eden kamu politikası kaynaklı faktörleri öğretmenlerin görüşleri ışığında incelemeyi ve ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırma sonucunda üç ana tema belirlenmiştir: özel sektörün sağladığı «hakların korunması, etik davranışlar [...], öğretmenlerin çalışma koşulları, maaş, mesleki gelişim, öğretmen eğitimleri ve istihdamı olarak sıralanabilir » (Şenol & Akdağ, 2020). Görüşme analizleri ise, sosyal sınıflandırmanın Mısır'daki öğretmenlerin kariyer ve sektör seçimleri üzerindeki etkisini, kamu ve özel sektörler arasında bir eşitsizlik yaratarak nasıl yeniden üretildiğini açıklığa kavuşturmaktadır. Sosyal yeniden üretim, ayırım ve insan sermayesi teorileri aracılığıyla analiz edilen bu dinamikler, eğitim sistemindeki yapısal eşitsizliklerin nasıl devam ettiğini ve yeniden üretildiğini göstermektedir. «Mısır'da Fransızca öğretmenliği mesleğinde öğretmenlerin sektör tercihi faktörleri» konusundaki araştırmada, özel sektörde çalışan ilk ve ortaokul öğretmenleri ile bölüm başkanlarının bakış açılarına göre, sektörün toplumdaki değeri, toplumun bakış açısı, ekonomik ve sosyal değerler, yabancı dil yeterliliği, istihdam olanakları, kalite ve mesleki gelişim gibi unsurlar ön plana çıkmıştır. Devlet sektöründe çalışan öğretmenler ise, yetersiz olmasına rağmen düzenli emeklilik maaşı ve iş güvencesinin önemli olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Maddi gelirin yüksek olması bulgusu Kantos'un «meslek itibarının temel belirleyicileri olarak ekonomik gelir ve eğitim seviyesi önemli iki» (2021) gösterge olduğuna dair yapılan araştırma ile uyumludur. Mısır'da Fransızca öğretmenliği mesleğinde istihdamın büyük ölçüde özel okullar tarafından sağlanması, mesleğin ekonomik getirisi ve buna bağlı olarak toplumsal itibarının özel sektör tarafından belirlenmesine yol açmaktadır.

Şekil 1

Mısır'da eğitimde neoliberal politikaların etkileri



Mısır'ın uzun yıllardır uyguladığı eğitim politikalarının bir sonucu olarak, Fransızca öğretmenliği mesleğinde sınıfsal farklılıklar belirgin hâle gelmiş; öğretmenler, meslek ve sektör tercihlerinde bu durumu göz önünde bulundurarak kararlarını şekillendirmişlerdir.

Tablo 2*Fransızca öğretmenliği mesleğinde sektör seçiminde etkileyen faktörlerin özeti**

Ana tema	Kodlar	Alt tema
Sektör tercihi kriterleri	Sosyal statü	Özel sektör öğretmenlerinin bakış açısı
	Ekonomik kazanç	
	Eşitlik	
	Kalite	
	İstihdam olanağı	
	Mesleki geliştirme	
	Toplumsal sınıf farkı	Kamu sektör öğretmenlerinin bakış açısı
	Yabancı dil yeterliliği	
	Emeklilik maaşı	
	İş güvencesi	
	Prim avantajları	
	Sigorta teminatı	

* Görüşmelerde kodları belirlemek için Voyant yazılımı kullanılmıştır.

Bu nitel araştırma sonucunda, yapılan görüşmelerden elde edilen verilere göre aşağıdaki sonuçlara varılmıştır:

- Kariyer/sektör seçiminde, özel sektör öğretmenleri için sosyal statü, ekonomik kazanç, eşitlik, kalite, istihdam olanağı, mesleki gelişim, toplumsal sınıf farkı ve yabancı dil yeterliliği gibi faktörler önemli bir yer tutmaktadır.
- Kamu sektör öğretmenleri ise daha çok iş güvencesi, prim avantajları ve sigorta teminatı gibi unsurları ön planda değerlendirmektedir.
- Özel sektör, öğretmenlere kariyer gelişimi ve ekonomik kazanç açısından daha fazla olanak sunduğu algısına sahiptir. Ancak, öğretmenler bu sektörde sosyal statü ve toplumsal sınıf farkı gibi unsurları da göz önünde bulundurmaktadır.
- Kamu sektörü, öğretmenler için daha fazla güvence sağlamaktadır. İş güvencesi, sigorta ve prim avantajları, kamu sektöründe çalışmanın en belirgin avantajları arasında gösterilmektedir.
- Kamu sektöründe çalışmayı tercih eden öğretmenlerin çoğunluğu, Fransızca dil bilgisi yeterince gelişmemiş, devlet okullarında eğitim almış ve alt sınıfa ait bireylerden oluşmaktadır. Özel sektörde çalışan öğretmenler ise özel ve prestijli okullarda eğitimlerini tamamlamış, yüksek düzeyde dil bilgisine sahip ve orta veya yüksek sosyal sınıfa ait bireylerdir.
- Her iki sektörde çalışan öğretmenler, kariyer/sektör seçimlerini yalnızca bireysel tercihlerine göre değil, aynı zamanda ekonomik ve sosyal yapıdan etkilenecek yapmaktadır.
- Özellikle ekonomik istikrarsızlık dönemlerinde, iş güvencesi ve sigorta teminatı gibi unsurlar öğretmenlerin kamu sektörüne yönelimini artırabilirken, mesleki gelişim ve yabancı dil yeterliliği gibi faktörler özel sektörde daha fazla fırsat sunduğu için bazı öğretmenleri bu sektöre yönlendirebilmektedir.

Son yıllarda Mısır'ın benimsediği ekonomik politikaların bir sonucu olarak, Fransızca öğretmenleri gelir ve statü kaybı, sendikasılaştırma, esnek istihdam koşullarının oluşturulması, pedagojik formasyon programlarıyla arz fazlası yaratılması ve dolayısıyla mesleğin değersizleştirilmesi gibi çeşitli zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Bu durum, özellikle Fransızca öğretmenliği alanında, kamu-özel sektör geçişlerinin öğretmenlerin kariyer tercihleri ve mesleki motivasyonları üzerindeki etkisini anlamak için önemli bir bağlam sunmaktadır. Bu bağlamda, bu çalışmanın bulguları, eğitim politikalarının Fransızca öğretmenlerinin mesleki değerini ve sistem içindeki dağılımını merkeze alan, daha kapsayıcı ve sürdürülebilir bir biçimde yeniden tasarlanmasına yönelik önerilere ışık tutmayı amaçlamaktadır.

Teşekkür ve Açıklamalar

Tez çalışması kapsamında yürütülen bu araştırmanın gerçekleştirilmesi için katkıda bulunan herkese, özellikle de Kahire’de bulunan Fransa Büyükelçiliğine bağlı CEDEJ’e, araştırma yapmak için gerekli tüm destek ve imkânları sunduğu için ayrıca teşekkür ederiz.

Çıkar Çatışması

Bu çalışma kapsamında, yazarlar olarak aramızda herhangi bir çıkar çatışmasının bulunmadığını beyan ederiz.

Yazar Katkısı

Bu makale, doktora öğrencisi tarafından yazılmıştır (%90). Makale, yazım kurallarına uygunluk açısından danışman tarafından gözden geçirilmiş ve gerekli dilbilgisel düzenlemeler yapılmıştır (%10).

Kaynaklar

- Alp, S., Serra Kartal, K., & Ayyıldız, E. (2019). Meslek seçimini etkileyen faktörler ile kariyer planlama/tercih kriterleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Girişimcilik Dergisi*, 29-50.
- Al-Qabbani, I. (1984). *Mısır’da İngiliz İşgali Döneminde Eğitim Politikası 1882–1922 (Siyāsat al-Ta’līm fī Miṣr taht al-İhtilāl al-Briṭānī 1882–1922)*. Cairo: Dār Ṭaybah lil-Ṭab‘ wa’l-Tawzī‘.
- Atmaca, T. (2020). Öğretmenlerin Toplumsal Saygınlık ve İmajlarına Olumsuz Etki Eden Faktörlerin İncelenmesi. *Yaşadıkça Eğitim*, 152–167. <https://doi.org/10.33308/26674874.2020341165>
- Aytaçlı, B. (2012). Durum Çalışmasına Ayrıntılı Bir Bakış. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Dergisi*, 1-9.
- Balyer, A., Özcan, K., & Bayram, A. (2022). *Eğitim Politikaları*. Ankara: Anı yayıncılık.
- Bourdieu, P. (1979). *La Distinction : Critique sociale du jugement*. Paris: Les Éditions de Minuit.
- Bourdieu, P. (2001). *Langage et pouvoir symbolique*. Paris: Seuil.
- Bourdieu, P., & Passeron, J.-C. (1970). *La reproduction : Éléments pour une théorie du système d’enseignement*. Paris: Les Éditions de Minuit.
- Creswel, J. (2013). *Qualitative inquiry and research design: Choosing among five approaches (3rd ed.)*. SAGE Publications.
- Ertan Kantos, Z. (2021). Öğretmenlik mesleğinin itibarı ile ilgili öğretmen görüşleri. *e-Kafkas Eğitim Araştırmaları Dergisi (8)*, 682-703.
- Göktaş, E. (2022). *Eğitim politikası ve öğretim yöntemleri*. İstanbul: Nobel yayın.
- Gotman, A., & Blanchet, A. (2015). *L’entretien*. Paris: Armand Colin; 2e édition.
- Guest, G., Bunce, A., & Johnson, L. (2006). How many interviews are enough? An experiment with data saturation and variability. *Field Methods*, 59–82.
- Knoepfel, P., Larrue, C., Varone, F., & Savard, J.-F. (2015). *Analyse et pilotage des politiques publiques. France, Suisse, Canada*. Québec: Presses de l’Université de Québec.
- Laval, C. (2007). *L’homme économique: Essai sur les racines du néolibéralismes*. Paris: Gallimard.
- Laval, C., Vergne, F., Clément, P., & Dreux, G. (2011). Introduction. Le nouvel âge de l’école. P. Clément, G. Dreux, C. Laval, & F. Vergne içinde, *La nouvelle école capitaliste* (s. 5-18). Paris: La Découverte.
- Lessard, C., & Carpentier, A. (2015). *Politiques éducatives. La mise en oeuvre*. Paris: Puf.

- Miles, M., & Huberman, A. (1994). *Qualitative Data Analysis: An expanded sourcebook*. Sage Publications.
- Salama, G. (1966). *L'impact de l'occupation Britannique sur l'éducation nationale en Egypte (1882-1992)*. Le Caire: The Anglo Egyptian Bookshop.
- Şenol, Ç., & Akdağ, M. (2020). Öğretmenlerin Mesleki Statü Algılarının Mesleki Statü, İş Memnuniyeti ve öz Yeterlilik Algıları Üzerine Etkisi. *Yayımlanmamış doktora tezi, İnönü Üniversitesi*, 72.
- Türkkaş Anasız, B. (2023). Neoliberalizm dalgasının etkisinde eğitim paydaşları. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 62-71.
- Tutar, H., & Erdem, A. (2022). *Örnekleriyle Bilimsel Araştırma Yöntemleri ve -SPSS Uygulamaları*. Seçkin.
- Uçkaç, A. (2019). Neoliberalizm ve küreselleşmenin eğitim üzerindeki etkisi. *Mülkiye Dergisi*, 785-809.
- Ülger, M., & Karagözoğlu, N. (2025). Yükseköğretim düzeyi coğrafya eğitiminde web 2.0 araçları kullanımının akademik başarıya etkisi. *International Journal of Geography and Geography Education (IGGE)*, 62-84.
- Yıldız, N. (2008). Neoliberal küreselleşme ve eğitim. *D.Ü.Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13-32.
- Yıldız, O., & Yıldız, T. (2016). Türkiye cumhuriyeti eğitim politikaları. *Eğitim Ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 3(1), 24-41.
- Yılmaz, Ö., & Tuncer, M. (2020). Deneyisel bir araştırmada pilot çalışmanın önemi: Dale'in yaşantı konisine göre öğretimin akademik başarıya etkisi. *Elektronik Eğitim Bilimleri Dergisi*, 89-96.

EXTENDED SUMMARY

Aim

As in many fields, education is governed and shaped by public policy, and while each country develops its own educational strategies according to its social, economic, and cultural context, international relations also play a significant role in influencing national reforms. In Egypt, shifting educational policies, particularly in the field of foreign language instruction, reflect broader socio-political and economic transformations. Within a historical framework, French language education, once reserved primarily for elite groups, has contributed to the reinforcement of social hierarchies, a divide that dates back to the rule of Muhammad Ali, who established a dual education system composed of modern, Western-style schools facilitating social mobility on the one hand, and traditional religious institutions offering far more limited prospects on the other. From a sociological perspective, this dual structure can be understood as an early form of institutional differentiation that has produced durable inequalities in access to cultural and linguistic capital. This historical configuration continues to shape the contemporary teaching profession, insofar as public education remains largely accessible to lower social classes, while the private sector, mainly international and missionary schools, is commonly associated with prestige, higher status, and enhanced career prospects. Against this background, the present study seeks to examine the extent to which, and the mechanisms through which, educational policies and economic reforms in Egypt have reshaped the professional status, career trajectories, and working conditions of French language teachers, with particular emphasis on those employed in the private education sector.

Method

This study adopts a qualitative research design to explore teachers' professional experiences and perceptions in depth. Data were collected through twenty semi-structured interviews conducted with French language teachers and heads of French departments working in private schools across six Egyptian governorates: Cairo, New Cairo, Alexandria, Gharbia, Dammanhur, Banha, and Port Said. Participants were selected to reflect variation in institutional contexts, professional seniority, and regional distribution. The interview data were analyzed using descriptive and thematic analysis methods, enabling the identification of recurring themes related to professional inequality, mobility, and adaptation strategies. Particular attention was given to teachers' interpretations of educational reforms and labor market transformations affecting foreign language instruction.

Findings

As a result, a pronounced socio-educational divide between French language teachers working in the public and private sectors has been revealed. While teachers employed in private institutions, mainly international and semi-international schools, tend to prioritize social status, income, working conditions, opportunities for professional development, and the symbolic value attached to foreign language proficiency, teachers in the public sector often emphasize job security, social insurance coverage, and pension benefits as the primary determinants of their career choices. From a sociology of work perspective, this differentiation reflects a segmented labor market in which employment sectors are structured around unequal distributions of economic, cultural, and symbolic capital. This divide can further be explained by the educational backgrounds of the two groups: teachers working in the private sector are generally graduates of private or elite educational institutions, which contributes to higher levels of French proficiency and greater linguistic capital, positioning them within middle or upper socioeconomic backgrounds. In contrast, teachers in the public sector are more likely to come from lower socioeconomic backgrounds, to have been educated in public schools, and to report comparatively lower levels of linguistic capital in French, leading them to favor the relative security and institutional protections offered by public employment.

Discussion

The observed patterns suggest that teachers' sectoral choices are not merely the result of individual preference but are deeply shaped by broader structural and economic constraints. Periods of economic instability tend to increase the appeal of job security and social protection offered by public employment, while opportunities for professional advancement and the valorization of foreign language skills attract teachers to the private sector. The expansion of short-term pedagogical training programs has intensified competition in the labor market, contributing to an oversupply of underprepared graduates and accelerating the devaluation of the teaching profession. Moreover, the marginalization of foreign language education, particularly French, within the public education system reflects policy orientations that prioritize cost efficiency and global competitiveness over linguistic and cultural diversity. In this context, teachers employed in prestigious international and missionary schools, where linguistic capital is both institutionally required and highly valued, benefit from enhanced symbolic recognition and professional opportunities. Conversely, teachers working in public institutions face stagnation or downward mobility, illustrating how educational reforms actively reinforce existing social and professional inequalities within the teaching profession.